

FIȘA DISCIPLINEI

Psihologie evoluționistă

Anul universitar 2026-2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației
1.3. Departamentul	Departamentul de Psihologie Clinică și Psihoterapie
1.4. Domeniul de studii	Psihologie
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Psihologie
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Psihologie evoluționistă			Codul disciplinei	PMR1432
2.2. Titularul activităților de curs	Lector univ. dr. Roxana Oltean				
2.3. Titularul activităților de seminar	Lector asociat dr. Ion Milea				
2.4. Anul de studiu	II	2.5. Semestrul	IV	2.6. Tipul de evaluare	Colocviu
2.7. Regimul disciplinei	Opțional	2.8. Tipul disciplinei		Disciplină de specializare (DS)	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					15
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					5
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					20
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					2
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				44	
3.8. Total ore pe semestru				100	
3.9. Numărul de credite				4	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Noțiuni de introducere în psihologie
4.2. de competențe	-

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	• Calculator/laptop • Acces la internet și cameră web • Acces la platforme de videoconferință
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	• Calculator/laptop • Acces la internet și cameră web • Acces la platforme de videoconferință

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)¹

¹ Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
Cfct 1	Operarea cu concepte fundamentale domeniului psihologiei, în vederea (RAI) identificării nevoilor, clarificării contractului/sarcinilor și stabilirii obiectivelor în cadrul relației psiholog-client, sub supervizare (clienții pot fi indivizi, grupuri sau organizații, comunități sau societăți, în diverse contexte/situații)
Cfct 2	Proiectarea și realizarea unui demers de cercetare/evaluare/intervenție în psihologie, prin (RAI) proiectarea evaluărilor relevante, intervențiilor sau produselor/serviciilor, în funcție de nevoile și contextul/situațiile clienților și obiectivele convenite, sub supervizare (clienții pot fi indivizi, grupuri sau organizații, comunități sau societăți)
Cfct 3	Evaluarea critică a situațiilor problematice și a soluțiilor posibile în cadrul demersului psihologic, în cadrul (RAI) implementării evaluărilor psihologice, intervențiilor sau serviciilor/produse psihologice, sub supervizare.
Competențe transversale	
Codul competenței	Competență
CF4	Formarea unei conduite creative-inovative în domeniul psihologiei ca știință, printr-o (RAI) practică psihologică întemeiată pe reflecție critică constantă, susținută de dovezi empirice, precum și capacitatea de a utiliza și desfășura cercetări creative pentru a ghida practica și a înțelege procesele acestea, sub supervizare
CF6	Dezvoltarea unei sensibilități privitoare la diferențele individuale și culturale, prin (RAI) identificarea, recunoașterea și respectarea diversității, a propriilor valori, credințe și experiențe și impactul acestora asupra comportamentului profesional față de clienți / comunitate, precum și prin angajarea în acțiuni / comunicarea eficientă cu toate formele de diversitate în rândul clienților, colegilor și altor persoane, sub supervizare.

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)²

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
Cfct 1	<p>Studentul/Absolventul:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Descrie coerent conceptele, principiile și paradigmele fundamentale ale psihologiei științifice, precum și principalele teorii și metodologii utilizate în cercetarea și practica psihologică. 2. Explică procesele psihice și mecanismele biologice, genetice și neurofiziologice care stau la baza comportamentului și funcționării psihologice, operând adecvat cu concepte ale psihologiei științifice. 3. Analizează funcționarea psihologică tipică și atipică, incluzând procesele dezvoltării umane, sănătatea mentală și bunăstarea psihologică, precum și manifestările comportamentale asociate psihopatologiei și comportamentelor dezadaptative. 	<p>Studentul/Absolventul:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Adaptează terminologia psihologică în comunicarea cu diferite categorii socio-profesionale vizate ca și clienți, precum și în funcție de tipul de diagnoză și intervenție. 2. Utilizează corect instrumente necesare în vederea interviuării, ascultării și observării clientului în cadrul interacțiunii cu aceștia. 3. Analizează critic informațiile din literatura științifică, documente medicale / educaționale / organizaționale, analiza părților interesate și alte surse disponibile, atunci când furnizează servicii psihologice clienților.

învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

² Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

Cfct 2	<p>4. Explică în mod corect principalele teorii ale comportamentului individual, de echipă sau organizațional, precum și ale schimbării/modificării/dezvoltării, în cadrul unui demers de cercetare/intervenție psihologică.</p> <p>5. Explică principalele constructe psihologice și modalitățile lor de operaționalizare în cadrul practicii profesionale, prin metode și proceduri specifice de evaluare și intervenție psihologică.</p> <p>6. Explică principiile demersului de cercetare psihologică, incluzând formularea ipotezelor, utilizarea analizelor statistice și integrarea rezultatelor în literatura științifică de specialitate.</p>	<p>4. Elaborează designuri de cercetare, evaluare și intervenție psihologică care sunt susținute robust teoretic și metodologic, sub supervizare.</p> <p>5. Alege metodele și strategiile de implementare a unui demers de cercetare/evaluare/intervenție psihologică, luând în considerare obiectivele evaluării/intervenției, starea (mentală) a clienților, contextul acestora și diferențele individuale/de grup/organizaționale în cadrul unui proces de intervenție psihologică, sub supervizare.</p>
Cfct 3	<p>7. Identifică principalele proceduri derivate din metodele specifice de evaluare/intervenție sau servicii pentru clienți.</p> <p>8. Anticipează posibilele dificultăți și probleme care pot apărea din metoda/serviciul în sine, specificitatea clienților etc., și modalitățile de depășire a acestor dificultăți în interacțiunea cu clientul.</p> <p>9. Identifică erori posibile care pot apărea în cadrul implementării evaluărilor psihologice, intervențiilor sau serviciilor/produselor psihologice.</p>	<p>6. selectează și aplică cele mai adecvate metode și tehnici de evaluare sau intervenție din domeniul psihologiei în cadrul interacțiunilor profesionale cu beneficiarii serviciilor psihologice, sub supervizare.</p> <p>7. Analizează datele empirice din cadrul unui demers de cercetare/intervenție și de evaluare psihologică, sub supervizare.</p> <p>8. Implementează intervenții și evaluări psihologice în contexte variate și gestionează consecințele sau efectele neprevăzute ale acestora, sub supervizare.</p>
CF4	<p>9. Identifică temele cu potențial de explorare și cercetare psihologică, într-un context individual, de grup, social și cultural dat, sub supervizare.</p> <p>10. Selectează instrumentele adecvate științific, necesare unei argumentări pertinente, atunci când se raportează la un subiect de studiu cu potențial de cunoaștere semnificativ.</p> <p>11. Analizează critic conținuturile unor articole de specialitate, demonstrând o înțelegere aprofundată a conceptelor și metodologiilor din domeniul psihologiei, în cadrul unui demers de cercetare psihologică</p>	<p>1. Elaborează demersuri de cercetare psihologică de complexitate redusă și medie, fundamentate pe teorii și paradigme psihologice, sub supervizare.</p> <p>2. Implementează intervenții psihologice fundamentate teoretic și empiric la nivel individual, de grup sau organizațional, identificând factori de risc și de reziliență și evaluând eficiența intervențiilor și mecanismele schimbării, sub supervizare.</p>
CF6	<p>15. Valorifică teoriile despre diversitate / teoriile interculturale / despre adaptare și incluziune în practica profesională.</p> <p>16. Demonstrează însușirea unor cunoștințe consistente despre diferențele interindividuale prin operaționalizarea teoriilor despre personalitate, atunci când se află în relație cu beneficiarii serviciilor psihologice.</p>	<p>12. Analizează dinamica personalității din perspective teoretice multiple și identifică diferențele individuale prin aplicarea adecvată a teoriilor psihologice în practica profesională, sub supervizare.</p> <p>13. Participă la inițiative profesionale și sociale orientate spre promovarea incluziunii și sprijinirea grupurilor minoritare sau vulnerabile, demonstrând sensibilitate față de diversitatea individuală și socială, sub supervizare.</p>

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)

1. Explicarea mecanismelor fundamentale ale evoluției aplicate minții umane: Înțelegerea conceptelor de selecție naturală, selecție sexuală și fitness incluziv ca mecanisme care au modelat arhitectura psihologică- cognitivă, comportamentală și emoțională a speciei <i>Homo sapiens</i> .
2. Identificarea modulelor psihologice pe domenii specifice: Descrierea bazei adaptative a comportamentelor în domenii cheie: supraviețuire, strategii de împerechere (mating), investiție parentală, altruism reciproc și dinamica grupurilor sociale.
3. Analiza conceptului de „mismatch” (neconcordanță evolutivă): Înțelegerea modului în care mecanismele psihologice dezvoltate în mediul ancestral (EEA - <i>Environment of Evolutionary Adaptedness</i>) pot genera comportamente dezadaptative sau patologii în contextul societății moderne tehnologizate.
4. Cunoașterea metodologiei „ingineriei inverse” în psihologie: Înțelegerea modului în care psihologii evoluționiști deduc funcția unui mecanism psihologic pornind de la problemele adaptative cu care s-au confruntat strămoșii noștri.
Abilități academice specifice (Specific academic skills)
1. Operaționalizarea ipotezelor evoluționiste în cercetare: Capacitatea de a formula ipoteze testabile privind cauzele ultime (funcționale) ale unui comportament și de a proiecta design-uri de cercetare care să compare modelele evoluționiste cu explicațiile socioculturale clasice.
2. Diferențierea între cauze proximale și cauze distale: Abilitatea de a analiza un fenomen psihic (ex: gelozia, frica de șerpi) prin distincția clară între mecanismul imediat (declanșatori hormonal/cognitivi) și funcția sa adaptativă (supraviețuire/reproducere).
3. Evaluarea critică a variațiilor individuale și culturale din perspectivă adaptativă: Capacitatea de a interpreta diferențele de gen, personalitate și cultură nu ca erori, ci ca strategii condiționate de mediu (ex: strategii de istorie a vieții), utilizând dovezi empirice din literatura de specialitate.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații ³
Introducere în paradigma evoluționistă (scurt istoric)	Explicație, discuții, exemplificare, studiu individual	
Paradigme ale psihologiei evoluționiste	Explicație, discuții, exemplificare, studiu individual	
Modele evoluționiste ale sănătății fizice	Explicație, discuții, exemplificare, studiu individual	
Modele evoluționiste ale vulnerabilității psihologice	Explicație, discuții, exemplificare, studiu individual	
Modele evoluționiste ale psihopatologiei: tulburări clinice	Explicație, discuții, exemplificare, studiu individual	
Paradigme de cercetare	Explicație, discuții, exemplificare, studiu individual	
Aplicații și critici ale psihologiei evoluționiste	Explicație, discuții, exemplificare, studiu individual	
Bibliografie		
Buss, D.M. (2019) Part 1, Chapter 1 The Scientific Movements Leading to Evolutionary Psychology (pp. 20-81). Evolutionary Psychology: The New Science of the Mind (6th ed.). New York: Routledge Roberts, S. C. (Ed.). (2012). Section1: Business. Applied evolutionary psychology. Oxford University Press. Ray, D.(2013). Evolutionary Psychology: Neuroscience Perspectives Concerning Human Behavior and Experience. London: Sage Publications		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare - învățare	Observații
Abordări evoluționiste ale comportamentului sexual I – alegerea partenerilor; comportamentul homosexual; avort; umor; menopauza	Studiu de caz, expunere, modelare, joc de rol	
Abordări evoluționiste ale comportamentului individual: investiția parentală; psihopatologie (depresie și anxietate; tulburări ale comportamentului alimentar).	Studiu de caz, expunere, modelare, joc de rol	

³ De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

Abordări evoluționiste ale comportamentului social: competiție și agresivitate; religia; umorul; utilizarea tehnologiei.	Studiu de caz, expunere, modelare, joc de rol	
<p>Bibliografie</p> <p>Bulbulia, J. A. (2007). The Evolution of Religion. In R.I.M Dunbar & L. Barret, Oxford Handbook of Evolutionary Psychology (pp. 621-635). New York, NY: Oxford University Press.</p> <p>Kock, N. (2012). Media Naturalness Theory: human evolution and behavior towards electronic communication technologies. In S. C. Roberts, Applied Evolutionary Psychology (pp. 381-398). Oxford, England: Oxford University Press.</p> <p>Buss, D. (2019). Women's Long-Term Mating Strategies. In D. Buss, Evolutionary Psychology: The New Science of the Mind (pp. 211-270) (6th ed.). New York, NY: Routledge.</p> <p>Buss, D.(2019). Men's Long-Term Mating Strategies. In D. Buss, Evolutionary Psychology: The New Science of the Mind (pp. 271 – 328) (6th ed.). New York, NY: Routledge</p> <p>Apicella, C. L., & Marlowe, F. W. (2004). Perceived mate eidelity and paternal resemblance predict men's investment in children. <i>Evolution and Human behavior</i>, 25(6), 371-378</p> <p>Fox, M., Sear, R., Beise, J., Ragsdale, G., Voland, E., & Knapp, L. A.(2010). Grandma plays favourites: X-chromosome relatedness and sex-specieic childhood mortality. <i>Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences</i>, 277(1681), 567-573.</p> <p>Hone, L. S., Hurwitz, W., & Lieberman, D. (2015). Sex differences in preferences for humor: A replication, modieication, and extension. <i>Evolutionary Psychology</i>, 13(1), 167-181.</p> <p>Wyckoff, J. P., Buss, D. M., & Markman, A. B. (2019). Sex differences in victimization and consequences of cyber aggression: an evolutionary perspective. <i>Evolutionary behavioral sciences</i>, 13(3), 254-264.</p> <p>Zietsch, B. P., Morley, K. I., Shekar, S. N., Verweij, K. J., Keller, M. C., Macgregor, S., ... & Martin, N. G. (2008). Genetic factors predisposing to homosexuality may increase mating success in heterosexuals. <i>Evolution and Human Behavior</i>, 29(6), 424-433. Bibliografie facultativă:</p> <p>Miller, G. F. (2000). <i>The Mating Mind: How Sexual Choice Shaped the Evolution of Human Nature</i>. New York: Anchor Books.</p> <p>Trivers, R. (2002). <i>Natural Selection and Social Theory: Selected Papers of Robert Trivers</i>. Oxford: Oxford University Press.</p> <p>Zuk, M. (2002). <i>Sexual Selections: What We Can and Can't Learn about Sex from Animals</i>. Berkeley: University of California Press.</p> <p>R.I.M Dunbar & Louise Barret(2007) – <i>Oxford Handbook of Evolutionary Psychology</i>. New York, NY: Oxford University Press</p> <p>S. Craig Roberts (2012) – <i>Applied Evolutionary Psychology</i>. Oxford, England: Oxford University Press.</p> <p>David Buss (2019) – <i>Evolutionary Psychology: TheNew Science of the Mind (6th ed.)</i>. New York,NY: Routledge.</p>		

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare ⁴	9.2 Metode de evaluare ⁵	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	Cunoștințe declarative și procedurale	Examen scris redacțional	70
9.5 Seminar/laborator	Abilități practice	Realizarea și prezentarea proiectului de semestru	30
9.6 Standard minim de promovare			
<p>Promovarea este condiționată de obținerea a cel puțin jumătate din punctajul examenului final (examen scris + proiect).</p> <p>Realizarea proiectului de semestru NU condiționează participarea la prima sesiune de examinare.</p> <p>În a doua sesiune de examinare, se poate păstra punctajul obținut pentru proiectul de semestru. Participarea la a doua sesiune de examinare este condiționată de participarea la examenul scris.</p>			

⁴ Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

⁵ Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)⁶

	☐	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă						
1 FĂRĂ SĂRĂCIE 	2 FOAMETE "ZERO" 	3 SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTĂRE 	4 EDUCATIE DE CALITATE 	5 EGALITATE DE GEN 	6 APA CURATĂ ȘI SĂNĂTATE 	7 ENERGIE CURATĂ ȘI LA PREȚURI ACSESIBILE 	8 MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ 	9 INDUSTRIE, INOVATIE ȘI INFRASTRUCTURĂ
☐	☐	X	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10 INEGALITĂȚI REDUSE 	11 ORAȘE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE 	12 CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILĂ 	13 ACȚIUNE CLIMATICĂ 	14 VIAȚĂ ACVATICĂ 	15 VIAȚĂ TERESTRĂ 	16 PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTITUȚII EFICIENTE 	17 PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR 	Nu se aplică nici o etichetă
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Data completării:

23.04.2026

Semnătura titularului de curs

Lector univ. dr. Roxana Oltean

Semnătura titularului de seminar

Lector asociat dr. Ion Milea

Data avizării în departament:

23.04.2026

Semnătura directorului de departament

Prof. univ. dr. Anca Dobrea

⁶ Selectați o singură etichetă, cea care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivește cel mai bine disciplinei. Dacă disciplina tratează tema dezvoltării durabile la modul general (de ex. prin prezentarea/introducerea cadrului general al dezvoltării durabile etc.) atunci se poate alocă eticheta generală de Dezvoltare Durabilă. Dacă niciuna dintre etichete nu descrie disciplina, selectați ultima opțiune: „Nu se aplică nici o etichetă”.